

Inhalt/ Spis treści

Vorwort.....	7
Przedmowa.....	9
Einleitung.....	11
Wprowadzenie.....	35
Editionsrichtlinien.....	59
Zasady wydawnicze.....	63
Edition/Edycja.....	67
Konkordanz der Ortsnamen/Konkordancja nazw miejscowych.....	405
Abkürzungen und Siglen/Wykaz skrótów.....	411
Quellen- und Literaturverzeichnis/Wykaz źródeł i literatury.....	413
Orts-, Personen- und Sachregister	
Hinweise zur Anlage des Registers.....	423
Indeks miejscowy, osobowy i rzeczowy	
Zasady sporządzenia indeksu.....	425

Vorwort

Ihren Anfang nahm die hier vorgelegte Edition im April 2013 mit einer E-Mail-Anfrage von Krzysztof Fokt an Christian Speer in Sachen Görlitzer Stadtbücher. Beide Historiker hatten, wie sich herausstellte, unabhängig voneinander den Wunsch, das Rote Buch der Stadt Görlitz zu edieren. Allein der Umfang der Handschrift und der zu erwartende Arbeitsaufwand hatte beide bis dahin davon abgehalten, doch im Team schien das Projekt realisierbar. Da sich das Rote Buch heute in der Filiale des Staatsarchivs Breslau in Bunzlau befindet, ergriff Krzysztof Fokt die Initiative und beantragte beim Ministerium für Wissenschaft und Hochschulbildung der Republik Polen das Forschungsvorhaben ›Fontes Iuris Lusatiae Superioris Vetustissimi‹, welches am Lehrstuhl für polnische Rechtsgeschichte an der Jagiellonen-Universität Krakau angesiedelt werden sollte. Als Projektpartner auf deutscher Seite konnte das von der Deutschen Forschungsgemeinschaft geförderte Langfristvorhaben ›Index Librorum Civitatum‹ an der Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg unter Leitung von Prof. Andreas Ranft und der Mitarbeit von Dr. Christian Speer gewonnen werden. Im Juni 2014 wurde im Rahmen des ›Nationalen Programms zur Förderung der Geisteswissenschaften‹ der Republik Polen eine Finanzierung des Projektes positiv beschieden. Daraufhin formierte sich an der Arbeitsstelle für Quelleneditionen am Lehrstuhl für Polnische Rechtsgeschichte der Jagiellonen-Universität Krakau unter Leitung von Dr. Krzysztof Fokt eine Projektgruppe mit Dr. Maciej Mikuła, die von deutscher Seite von Dr. Christian Speer unterstützt wurde. Schließlich ermöglichte es Prof. Waław Uruszczak als Reihenherausgeber, die Edition in den ›Fontes Iuris Polonici‹ veröffentlichen zu können.

Das große Format des Roten Buches und der Umfang von 312 Seiten führte zu der Entscheidung, den Text in drei Bänden zu publizieren. Teil 1 mit 1.768 Einträgen reicht bis zum Jahr 1343, in dem es auch im Roten Buch zu einer Unterbrechung des Textes gekommen ist. Die sicher aufkommende Frage, warum der Text als gedrucktes Buch und nicht als digitale Edition veröffentlicht wird, kann einfach beantwortet werden: Eine adäquate digitale Edition hätte personelle und technische Ressourcen erfordert, die nicht zur Verfügung standen.

Alle drei Bearbeiter übernehmen in gleicher Weise die Verantwortung für den edierten Text, jedoch gab es eine Arbeitsteilung, die hier kurz dargelegt werden soll. Die Ersttranskription mit textkritischen Anmerkungen erfolgte durch Krzysztof Fokt und Maciej Mikuła, die dann von Christian Speer kontrolliert und

ergänzt wurde. Die Rasuren überprüfte erneut Krzysztof Fokt mittels Quarzlampe im Bunzlauer Archiv. Rechtsgeschichtliche Beiträge zum Kommentar und zur Einleitung sind Maciej Mikula sowie der Unterstützung durch Dr. Heinz Mohnhaupt vom Max-Planck-Institut für europäische Rechtsgeschichte in Frankfurt am Main zu verdanken. Für die eingeflossenen Kenntnisse zur Görlitzer Geschichte und Stadtbuchforschung zeichnet Christian Speer verantwortlich. Krzysztof Fokt behielt das Große und Ganze im Blick und lieferte einen Entwurf für das Register. Letzteres wurde an der Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg von Robert Koszellni erweitert und in seine endgültige Form gebracht. Ebendort hat Jessica Back die Edition vollständig gelesen und wertvolle Hinweise für weitere Anmerkungen und Korrekturen gegeben. Annedore Speer ist für das Korrekturlesen der deutschen Texte zu danken. Auf Seiten der Archive gilt unser Dank Dr. Janusz Gołaszewski, dem Leiter des Staatsarchivs Breslau, und Adam Baniecki, dem Leiter der Abteilung Bunzlau desselben Archivs, für ihre großzügige Unterstützung.

Schließlich ist Prof. Wacław Uruszczak, Prof. Dorota Malec und Prof. Andreas Ranft zu danken, ohne deren Unterstützung dieses Projekt der polnisch-deutschen Zusammenarbeit nicht möglich gewesen wäre.

Krzysztof Fokt Christian Speer Maciej Mikula

Przedmowa

Niniejsza edycja wzięła swój początek w kwietniu 2013 r., w związku pewnym zapytaniem w sprawie dawnych zgorzeleckich ksiąg miejskich, skierowanym drogą e-mailową przez Krzysztofa Fokta do Christiana Speera. Okazało się wówczas, że niezależnie od siebie obaj historycy nosili się z zamiarem wydania zgorzeleckiej Czerwonej Księgi. Jedynie objętość rękopisu oraz spodziewany nakład pracy wstrzymywały ich wcześniej przed realizacją tego przedsięwzięcia, jednak jako wspólne dzieło uznali je za wykonalne. Jako że Czerwona Księga znajduje się obecnie w bolesławieckim oddziale Archiwum Państwowego we Wrocławiu, inicjatywę przejął Krzysztof Fokt, składając w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego wniosek o finansowanie projektu badawczego ›Fontes Iuris Lusatiae Superioris Vetustissimi«, który miał być prowadzony w Katedrze Historii Prawa Polskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jako partner z niemieckiej strony wystąpił zespół afiliowanego przy Uniwersytecie Marcina Lutera w Halle-Wittenberdze długoletniego przedsięwzięcia badawczego ›Index Librorum Civitatum«, finansowanego przez ›Deutsche Forschungsgemeinschaft«, pod kierunkiem prof. Adreasa Ranfta i przy współpracy dr. Christiana Speera. W czerwcu 2014 r. projekt uzyskał pozytywną decyzję o finansowaniu w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki. W związku z tym, w Pracowni Wydawnictw Źródłowych przy Katedrze Historii Prawa Polskiego UJ sformowany został zespół projektu, obejmujący dr. Krzysztofa Fokta (kierownik) i dr. Macieja Mikułę (wykonawca), a ze strony niemieckiej dr. Christiana Speera. Opublikowanie planowanej edycji w serii wydawniczej ›Fontes Iuris Polonici« stało się możliwe dzięki zgodzie jej redaktora naukowego, prof. Wacława Uruszczaka.

Duży format Czerwonej Księgi i jej objętość (312 ss.) skłoniły autorów edycji do wydania jej w trzech częściach. Część pierwsza, mieszcząca 1.768 zapisek, obejmuje okres do 1343 r., do pierwszej większej przerwy w tekście Czerwonej Księgi. Na nasuwające się z pewnością pytanie, dlaczego tekst księgi wydawany jest w postaci książkowej, a nie elektronicznej, odpowiedź jest całkiem prosta: należyta edycja cyfrowa wymagałaby jednak odpowiednich zasobów kadrowych i finansowych.

Wszyscy trzej wydawcy w równym stopniu biorą odpowiedzialność za edycję, niemniej jednak podział zadań istniał i zostanie poniżej przedstawiony. Pierwszy odpis wraz z przypisami edytorskimi wykonali Krzysztof Fokt i Maciej Mikuła, a następnie przejrzał go i uzupełnił Christian Speer. Krzysztof Fokt przeczytał ponownie razury w bolesławieckim archiwum z użyciem lampy kwarcowej. Wkład

swojej wiedzy historyczno-prawnej do wstępu i komentarza krytycznego wniósł Maciej Mikuła, wspierany w tej mierze radami dr. Heinza Mohnhaupta z Instytutu Maksa Plancka do Badań nad Europejską Historią Prawa we Frankfurcie nad Menem. Christianowi Speerowi zawdzięcza niniejsza edycja w znacznej mierze wiedzę z zakresu historii miasta Zgorzelca i studiów nad księgami miejskimi. Krzysztof Fokt koordynował całość prac oraz wykonał pierwszą wersję indeksu. Wersja ta została następnie uzupełniona i doprowadzona do swej aktualnej formy przez Roberta Koszellni w Uniwersytecie Marcina Lutra w Halle-Wittenberdze. Tamże całość tomu została przeczytana i wzbogacona cennymi uwagami przez Jessikę Back. Podziękowania należą się także Annedore Speer za korektę tekstów niemieckich. Winni jesteśmy również podziękowania dolnośląskim archiwistom, szczególnie dr. Januszowi Gołaszewskiemu, dyrektorowi Archiwum Państwowego we Wrocławiu, oraz panu Adamowi Banieckiemu, kierownikowi bolesławieckiego oddziału tegoż archiwum.

Wyrazy wdzięczności należą się także prof. prof. Wacławowi Uruszczakowi, Dorocie Malec i Andreasowi Ranftowi, bez których wsparcia niniejszy projekt polsko-niemieckiej współpracy mógłby nie doczekać się realizacji.

Krzysztof Fokt Christian Speer Maciej Mikuła

